

ANADOLU'NUN ŞIFALI DEĞERLERİ

İbrahim Adnan SARAÇOĞLU¹

ÖZET

Tüm canlılar (insan, hayvan ve bitki) tohumdan çoğalır. İnsan da ana rahmine düştüğünde tohumdur. Toprak, içeriğindeki (fil ard) mikrobiyolojik, vitamin, mineral ve enzim çeşitliliği ile bir bütün olarak tohumu korur, besler ve büyütür yani tohumların ana rahmidir. Tohum bir zaman kapsülüdür. Geçmişten gelenleri korurken, bir yandan da onları geleceğe aktarır. Tohumu kaybetmek hem beslenme kültürünü hem de geleceğini kaybetmektir. Tohumları korumak ve çoğaltmak gelecekteki nesillerimizin de üzerimizdeki haklarıdır.

Anadolu Tıbbı eski zamanlarda yaşamış tüm kültürlerin hastalıklardan korunabilmek veya tedavi edebilmek için uzun yıllar boyunca deneme yanılma yoluyla buldukları şifalı reçeteleri içermektedir. Ulaşılabilen en eski tıbbi kayıtlar MÖ 3000-5000 yılları arasında yaşamış olan Sümerler tarafından kil tabletler üzerine yazılmıştır. Sümer tabletlerinden anlaşıldığı üzere hastalıkları anladıklarını ve bitkileri kullanarak sağlıklarını koruduklarını ve iyileşme sağladıkları ve uyguladıkları tıbbın bitkilerin kullanılmasına dayanmaktadır (1). Sümerlere kadar uzanan Anadolu Tıbbı içerisindeki uygulamardan birisi olan bitkilerle tedavi yöntemi olan fitoterapinin etkinliği Anadolu'nun zengin tıbbi ve aromatik bitkilerine dayanmaktadır. Tıbbi ve aromatik bitkilerin içeriğindeki etkin maddelerin keşfi ile modern tıbbın tedavi ajanları da gelişerek artış göstermektedir.

Tıbbi ve aromatik bitkiler sadece fitoterapi alanına katkı sağlamakla kalmayıp modern tıbbın tedavide kullandığı sentetik ilaçların de çeşitlenmesinde fonksiyonel rol almaktadır. Geçmiş yüzyıllarda tıbbi ve aromatik bitkilerimizin çeşitliliği çok daha fazlayken günümüzde sayıları giderek azalmaktadır. Tıbbi ve aromatik bitkilerin Anadolu Tıbbı'nın hastalıklara karşı koruyucu ve tedavi edici gücünü günümüzden geleceğe taşıyabilmek için tohumlarını doğal habitatında doğal yetiştirme teknikleriyle çoğaltarak sahip çıkmalıyız. Sunulan derlemede Anadolu tıbbi içerisinde ata tohumlarının önemi, ata tohumlarının çoğaltılması ve korunabilmesi için son yıllarda bürokside yapılan yeniliklerden, tıbbi ve aromatik bitkilerin fitoterapideki etkinliğinden bahsedilmiştir.

Anahtar Kelimeler; Ata Tohumu, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler, Anadolu Tıbbı

¹Prof. Dr., Cumhurbaşkanı Başdanışmanı, Saraçoğlu A.Ş, Ankara-Turkey.

ORCID No: 0000-0003-3588-9965

e-mail: saracoglu@profsaracoglu.com

Geliş Tarihi: 27/09/2021

Kabul Tarihi: 28/11/2021

GİRİŞ

Tohum'un ve toprağın kadim sırlar taşıdığı, Rad suresi 4. Ayetinde de Yüce Allah tarafından tebliğ olunmuştur. 4. Ayette "Yeryüzünde birbirine komşu parçalar, üzüm bağları, ekinler; sürgünlü-çatalı ve tek gövdeli hurma ağaçları vardır; hepsi bir tek su ile sulanır. Böyle iken üründe bir kısmını bir kısmına üstün kılarız. İşte bunlarda akıllarını kullanan insanlar için ibretler vardır." Tohum derken sadece bitki tohumu değil, hayvancılıkta Anadolu coğrafyasına özgü yerel küçük baş (koyun, keçi) ve büyükbaş hayvan sperması, ekme de Anadolu'ya özgü ekme mayası da birer tohum, genetik kaynak ve hafızadır.

Savaşta ve barışta hedefte hep tohum vardır.

1100'lü yıllarda Cengiz Han, 1200'lü yıllarda Kubilay, 1300'lü yıllarda Timur'un savaş stratejilerindeki ana hedeflerden birisi tohuma bağlı ekili ve dikili ne varsa yok etmektir. Timur'un Gürcistan'ı istilasında ilk hedefi üzüm bağlarını yakmak olmuştur. Savaşan Gürcü askerler, mintanlarının altına asma filizlerini saklamışlardır. 1700'lü yıllarda Fransa'da Büyük Elçi olan Thomas Jefferson, risotto pirincini gizlice Amerika'ya götürmüş Monticello'daki çiftliğinde çoğaltmıştır. Daha sonra ABD'nin 3. Başkanı olan Thomas Jefferson diyor ki:

"Herhangi bir ülkeye verilebilecek en büyük hizmet, kültürüne faydalı bir bitki tohumu kazandırmaktır."

Hitler 1941'de Rusya'ya saldırdığında ilk hedefi St. Petersburg'daki botanikçi Nikolay Vavilov'un tohum bankasını ele geçirmektir. Rus halkı tohumları vermemek için etten duvar örmüştür. Hitler "kavgam" adlı kitabında Anadolu'yu, Avrupa'nın tahıl ambarı olarak düşünmüştür.

Tohum, milli güvenliğimizin temel taşlarından biridir. Tohumun genetik yapısını değiştirerek insanlığı kontrol altına alma hedefinde olan güç, kendi topraklarını bozduğunu anlayınca, Mezopotamya'yı kendine hedef olarak belirlemiştir.

Saygıdeğer ve Muhterem Emine Erdoğan Hanımefendi, bizzat şereflendirerek ve manevi desteği öncülüğünde Ülkemizde 3 farklı tarih ve lokasyonda tohum buluşmaları düzenlenerek vatandaşta yerel tohumlarımız hakkında doğru bilgilendirmeler yapılmıştır.

Evlatlarımıza ve gelecek nesillerimize toprağı ve üzerinde yapılan kültürü doğru algılatılabilmek, sev-

direbilmek için, dilimize yanlış ve eksik olarak kazandırılmış "TARIM" kelimesine manasını veren ecdadımız Osmanlı'nı ziraat kültürünü kendimize örnek alarak doğru tercüme edilmesi. (agriculture) = (tarla kültürü) önemlidir.

Ecdadımız Osmanlı, kooperatifçiliği Dünyada ilk kuran ve ilk uygulayandır. Tüm Dünya ve Avrupa, kooperatifçiliği Osmanlı'dan öğrenmiştir. AB, iki yıldan beri ecdadımız Osmanlı'nın "sürdürülebilir tarım politikasını" model olarak uygulamaya geçmiştir. Biz de organik tarım henüz yerleşmeye çalışırken, AB, ecdadımız Osmanlı'yı örnek alarak organik tarımın bir üst seviyesi olan "sürdürülebilir tarım" a geçiş yapmaya çoktan başlamıştır. Tarihçi Prof. Dr. Halil İNALCIK Osmanlı'nın tarım politikasındaki başarısını kitaplarında anlatmıştır. Kaldı ki, Osmanlı tarımında vergi almıştır. Herhangi bir destek de vermemiştir. Köylümüzün, çiftçimizin istediği destekten ziyade alım garantisidir.

Sofralarımızın kurucusu köylümüzün, hayvancılık ve tohumda sürdürülebilir başarısı, huzuru ve özgüveni, devletimizin, regülasyonlar ve regülasyoncular karşısında alacağı önleyici ve koruyucu tedbirler sayesinde köylümüzün ezilmesine engel olmakla mümkündür.

3 Eylül 2019 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak Yerel Çeşitlerin Kayıt Altına Alınması ile ilgili yönetmelik yürürlüğe girmiştir. Birçok ülkenin genetik kaynaklarını ve biyolojik çeşitliliğini koruyabilmek adına çıkarmak isteyip de çıkaramadığı bir yönetmelik örneğidir. Bu yönetmelik, sadece fenotip değil, genotip ve hatta kemotip analizleri ile tüm Dünyaya örnek ve referans oluşturacaktır.

Geleceğin güçlü devletleri; genetik kaynaklarını, biyolojik çeşitliliğini ve ekolojisini koruyarak, yerel tohumlarını (çekirdek, sperm, yumurta, maya) çoğaltarak, sürdürülebilirliği başarmış olanlar olacaktır.

Yerel tohumlara sahip çıkılması son yüzyılda unutulmaya yüz tutmuş "Anadolu'nun Şifalı Sırları (2)" isimli kitapta da yer verildiği üzere Anadolu'nun kadim kültürü Anadolu Tıbbı'nda (Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp, GETAT) yeniden etkinliğinin ve etkililiğinin artmasına büyük destek olacaktır. GETAT uygulamalarından biri olan fitoterapide kullanılan tıbbi ve aromatik bitkilerin, insan metabolizmasında hastalıklara karşı koruyucu ve tedavi edici gücünün etkilendiği parametrelerden biri; doğru bitkinin doğru coğrafi alanda doğru ziraat üretim yöntemleriyle yetiştirilmesidir. Bitkinin yetişmesi sırasında kullanılan tüm kimyasal ajanlar bitkinin kendi metabolik

yolaklarında değişime uğramış metabolitlerin üretilmesine sebebiyet vermektedir. Bu değişim fitoterapinin etkinliğinin zayıflamasına neden olmaktadır. Fitoterapinin etkili gücü tıbbi ve aromatik bitkilerin çeşitliliğine de dayanmaktadır. Nesli tükenmek üzere olan bitkilerimize ve tohumlarına koruyarak sahip çıkmamız gerekmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde önceki yüzyıllarda çok daha fazla olan endemik tıbbi ve aromatik bitki çeşitliliğimiz zamanla azaldığı literatür çalışmalarından da anlaşılmaktadır. Modern tıbbın tedavide zorlandığı bazı hastalıklar doğru bitki veya bitki karışımının kullanımı ile bertaraf edilebilmektedir. Bu tedavi ediciliği bitki içerisinde insan metabolizmasıyla uyumlu olan doğal yaşayan etkin metabolitlerin sayısının ve çeşitliliğinin fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Bitkilerin yaşamları süresince yaşamda kalabilmek için sentezlemiş olduğu değerli doğal kimyasal etkin maddelerin insan sağlığındaki doğru kullanımları gelecekte ortaya çık-

ması muhtemel farklı hastalıkların da tedavilerinde aktif rol alabilecek potansiyelde olmaları yönüyle değişmemiş tohumlarına yerel bölgesinde temiz topraklarımızla buluşturarak çoğaltmak yoluyla sahip çıkılması stratejik öneme sahip olan bir konudur.

TEŞEKKÜR

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a 11. Kalkınma Planına alınmasına "Sürdürülebilir Doğa Çiftlikleri"ne onay verdikleri için şükranlarımı sunuyorum. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanı Sayın Naci Ağbal'a desteklerinden dolayı ayrıca teşekkür ediyorum. Ata Tohumları projemize verdikleri desteklerinden dolayı başta Milletimize, Sayın Cumhurbaşkanımız'a, Muhterem Eşleri Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'mize ve tüm ilgili Bakanlık çalışanlarına şükranlarımı arz ederim.

KAYNAKLAR

1. Inoue, M., Hayashi S. and Craker Lyle E., Role of Medicinal and Aromatic Plants: Past, Present, and Future Pharmacognosy - Medicinal Plants chapter 2, ISBN: 978-1-83880-611-8, Edited by Shagufta Perveen, 2019.
2. Saracoglu İbrahim A., Anadolu'nun şifalı sırları, İstanbul. Saraçoğlu yayınları, 2019 ISBN:978-605-9948-08-1.